

BOEK ENTIP

Geschied voor: groep 3/4/5
Auteur: Anke Kranendonk
Illustrator: Marijke Klompmaker
Uitgeverij: Querido
Verschenen in 2025

Samenvatting

Guus wil niet langer Guusje genoemd worden. Ze is niet klein, maar daar zijn haar broers het niet mee eens. Guusje bedenkt een plan om groot te worden: ze leest een stoer boek van haar broer Peer over een ridder en een beer. Maar dan lijkt het verhaal ineens heel echt...

Guusje, snuusje

Op de eerste pagina maakt de eigenzinnige Guusje meteen duidelijk: 'Ik ben Guus'. Ze is geen -je, dat is voor baby's en dat is zij allang niet meer. Ze wil niet horen dat ze ergens te klein voor is of dat ze een meisje is. Ze is al bijna twaalf. Al duurt dat wel nog even, eerst moeten haar oudere broers nog twaalf worden. Maar toch is ze al groot. Haar broers Robbert (die ze Doperwt noemt) en Beer (die ze Peer noemt) denken daar anders over en nemen Guusje niet serieus. En ook Guusjes moeder ontkent dit met koosnamen als 'Guusje, snuusje' en 'snoepje', tot grote ergernis van Guusje. Zij zegt toch ook geen 'Dag, kopje koffietje' tegen haar moeder?

'Lekker dan, ik ben groot, ik ben Guus'

Groot, sterk en stoer

Guusje houdt heel erg van lezen. Haar boeken gaan allemaal over een gans of een meisje met twee vlechten. Daar word je volgens haar niet groot,

sterk en stoer van, dus moet ze andere boeken gaan lezen: die van haar grootste broer. Ze stapt een spannende wereld binnen waarin ridder Raaf, zijn geliefde en een beer de hoofdrol spelen. Vanaf dat moment wordt er een verhaal binnen een verhaal verteld. Zodra Guusje wegdroomt, smelten fictie en werkelijkheid samen. De kleuren uit het boek verschijnen ook in haar slaapkamer. Staat er nu ineens een blauwe beer in haar kamer? Al kent ze die blauwe trui wel ergens van...

Druïde

Tijdens het lezen komt Guusje moeilijke woorden tegen, zoals 'druïde' en 'woud', maar dan moet je gewoon doorlezen. En met 'bladerdak' worden vast 'heel veel blaadjes' bedoeld, dus 'een dicht en donker bos'. Impliciet krijg je zo inzicht in de leestechieken die je tijdens het lezen kunt gebruiken. En van moeilijke woorden lezen word je vast groot, is de gedachte van Guusje. Daarmee draagt het verhaal de boodschap uit dat je

'Zelf aan de slag met dit boek? Bekijk dan ook de volgende lesideeën voor in de groep.'

beginnende lezers niet moet onderschatten. Laat ze gewoon lezen wat ze willen. Die moeilijke woorden houden Guusje in ieder geval niet tegen om helemaal op te gaan in het verhaal.

De wereld ontdekken

Voor en tijdens het lezen van het ridderboek krijgt de term 'groot' allerlei invullingen. Zo staat het voor zelf mogen kiezen hoe je genoemd wordt, op een racefiets mogen fietsen, kunnen meespelen met je oudere broers of zussen, moeilijke woorden kunnen lezen en zelf mogen bepalen wat je wel en niet doet. Maar 'groot' krijgt nog een andere invulling zodra broer Peer Guusje betrapt met zijn boek. Dan betekent groot zijn ook dat je bij de groep wilt horen, zelfs als je daarvoor een boek moet lezen dat eigenlijk te spannend voor je is. Al deze invullingen kun je samenvatten tot één betekenis: als je groot bent, kun je de wereld ontdekken. Voor Guusje pakt haar ontmoeting met de wereld erg goed uit, want Peer noemt haar daardoor Guus. 'Wel drie keer.' Daarmee krijgt ze eindelijk bevestiging: ze is groot en stoer.

Ik ben Guusje is een pleidooi voor avontuurlijk lezen, letterlijk en figuurlijk, zodat kinderen de wereld kunnen ontdekken. Het boek laat zien hoe Guusje helemaal in het ridderverhaal verdwijnt. Daarnaast nodigt het uit om in gesprek te gaan over jezelf mogen zijn, opgroeien en serieus genomen willen worden. Wanneer ben je groot (genoeg) om zelf dingen te bepalen? En om spannende boeken te lezen?

IN GESPREK

Lesdoelen:

- De leerlingen beschrijven hoe Guusje zichzelf ziet en hoe haar familie haar ziet.
- De leerlingen denken na over de betekenis van 'groot zijn'.

Kerdoelen Nederlands:

- 4B: De leerling voert gesprekken om tot kennisopbouw, begrip of een aanpak te komen.
- 9A: De leerling toont inzicht in verhalende teksten.

Kerdoel burgerschap:

- 20B: De leerling verkent hoe die kan omgaan met diversiteit in de samenleving.

In deze les gaan de leerlingen aan de slag met close reading. Deze aanpak helpt hen om de (diepere) betekenis van de tekst te doorgronden. Dit doen ze in drie sessies, die je over meerdere momenten op de dag of meerdere dagen kunt verspreiden. Hierbij wordt *Ik ben Guusje* meerdere keren (deels) voorgelezen.

Wat heb je nodig?

- Boek *Ik ben Guusje*
- Kopieën (maak bijvoorbeeld foto's) van de pagina's 50-51 en 52-53 (of laat deze op het digibord zien)
- Kladpapier

Vorbereiding

Sessie 2: print de kopieën per tweetal uit of zet ze klaar op het digibord.

1. Ik ben geen -je

Lees bladzijde 7 t/m 27 voor. Vraag de leerlingen om dit begin van het verhaal kort samen te vatten. Hoe ziet Guusje zichzelf? En hoe zien haar broers en haar ouders haar? Hoe behandelen ze Guusje? Laat de leerlingen hier eerst samen over praten. Zet ondertussen de woorden 'Guusje', 'Broers' en 'Ouders' op het bord. Bespreek de bevindingen en schrijf onder 'Guusje' hoe zij zichzelf volgens de leerlingen ziet. Bijvoorbeeld: Guusje vindt zichzelf al groot en wil daarom Guus genoemd worden. Ze is geen -je, dat is voor baby's.

Schrijf vervolgens op hoe de broers en ouders Guusje behandelen. Denk aan:

- Iedereen noemt haar nog steeds Guusje.
- Guusje mag niet meedoen met Doperwt, omdat ze te klein en een meisje is.
- Guusjes broers bepalen wat ze wel en niet mag doen en doen alsof Guusje een baby is.
- Peer zegt steeds 'Pas op' en wil Guusje beschermen.
- Haar moeder noemt Guusje 'haar kleine meisje' en geeft haar allerlei koosnamen, zoals 'Guusje', 'snuusje' en 'snoepje'.
- Haar ouders benadrukken steeds dat ze moet gaan slapen.

Vraag vervolgens hoe Guusje zich bij die behandeling voelt, welke emoties herkennen de leerlingen? En wat wil Guusje het allerliefst?

‘Als ik
groot ben,
hebben
ze lekker
niks meer
over me te
zeggen’

Kom samen tot de conclusie dat Guusje groot en sterk wil zijn. Vraag de leerlingen: wat betekent groot worden volgens Guusje en haar broers? Wat mag of kun je dan? Geef de leerlingen kort de tijd om hier in tweetallen over te praten. Bespreek de antwoorden vervolgens klassikaal. Bijvoorbeeld: dan mag je zelf bepalen hoe ze je noemen (Guus), dan mag je langer buiten spelen, dan kun je op een racefiets fietsen, dan hebben je broers niets meer over je te zeggen, dan ben je stoer. Wat kan 'groot zijn' nog meer betekenen volgens de leerlingen?

Vraag ten slotte naar Guusjes oplossing om groot en sterk te worden. Denken de leerlingen dat deze oplossing gaat werken?

2. Raaf en Guusje

Vat met elkaar kort samen wat Guusje het allerliefst wil en hoe ze dat wil bereiken. Lees vervolgens bladzijde 28 t/m 59 voor. Waar word je volgens Guusje groot van?

Maak tweetallen en deel de kopieën van de pagina's uit het boek uit (of laat ze zien op het digibord). Op twee pagina's staat het verhaal over Raaf en op de andere twee het hoofdverhaal over Guusje. Leg uit dat de leerlingen twee lees- en kijkvragen krijgen, die je zo op het bord schrijft. Ze overleggen hier samen over en schrijven hun antwoorden op een kladpapiertje.

Lees- en kijkvragen:

- Waaraan kun je het verhaal over Raaf herkennen? En dat over Guusje?
- Hoe komt het verhaal van Raaf terug in het hoofdverhaal over Guusje?

Bespreek de antwoorden klassikaal. Lees daarna bladzijde 54 t/m 59 nog eens voor. Laat daarbij de tekening van de vader zien op pagina 54 en kijk hier samen naar. Vraag:

- Welke overeenkomsten zie je tussen de blauwe beer en Guusjes vader?
- Wat vindt Guusje van het verhaal? Hoe weet je dat?
- Wat kun je volgens Guusje als je groot bent?

Kom samen tot de conclusie dat Guusje het verhaal zo spannend vindt dat ze wel verder moet lezen. Ze zit helemaal in het verhaal. Vraag of de leerlingen dit gevoel herkennen. Wat vinden zij van het verhaal over Raaf? Denken ze dat Raaf verder de boom in kan klimmen, of wordt hij opgegeten?

3. Ik ben Guus

Herhaal samen wat je volgens Guusje (en haar broers) allemaal kan en mag als je groot bent. Schrijf dit in steekwoorden op het bord. Lees dan bladzijde 60 t/m 81 voor. Laat hen in tweetallen bespreken: wat vindt Peer van het ridderboek? En wat is de reden dat hij het leest? Wat vind je van deze reden? Wat vindt Guusje van het verhaal?

‘Maar ik
word vast
groot van
moeilijke
woorden
lezen’

Vraag een aantal tweetallen naar wat ze besproken hebben en bespreek vervolgens samen wat groot zijn nog meer kan betekenen volgens het verhaal. Schrijf dit op het bord. Vraag ook: hoe kijkt Peer nu naar Guusje? Behandelt hij haar anders dan aan het begin van het verhaal? En is Guusje groter geworden dankzij het lezen van het ridderboek? Waarom wel of niet?

Sluit de les af met de vraag: wanneer ben je groot genoeg om te kiezen wat je leest? En wat zou je dan willen lezen als je helemaal zelf mocht kiezen?

Nog meer gespreksonderwerpen

Er zitten nog meer elementen in *Ik ben Guusje* waarover je in gesprek kunt gaan met de leerlingen. Denk aan:

- **Eigen keuzes maken**

Welke keuzes mag je al zelf maken? Zijn er ook keuzes die iemand voor je maakt? Wat zou je heel graag zelf willen bepalen?

- **Verhalen met moeilijke woorden lezen**

Wat doet Guusje als ze een moeilijk woord tegenkomt? Hoe probeert ze achter de betekenis te komen? Wat kun je nog meer doen als je een moeilijk woord tegenkomt? Wat gebeurt er als je te veel moeilijke woorden tegenkomt? Is een verhaal dan nog steeds leuk?

- **Spanning**

Guusje vindt het verhaal over Raaf spannend. Hoe kun je een verhaal spannend maken?

- **Bijnamen**

Guusje noemt haar broers Doperwt en Peer. Hebben de leerlingen een bijnaam voor iemand? Of hebben ze zelf een bijnaam? Als ze een bijnaam mochten kiezen, wat zou die dan zijn? Zijn alle bijnamen leuk?

Verwerkingsopdrachten

- De leerlingen gaan zelf een groeimeter maken. Wat heb je volgens hen nodig om groot te worden? Ze tekenen en/of schrijven wat ze dan moeten doen of leren, zoals Guusje die denkt dat een boek van Peer lezen helpt. Zitten er dingen bij die ze al kunnen of geleerd hebben?
- Maak samen met de leerlingen een tijdscapsule. Op een A4-vel tekenen en/of schrijven de leerlingen wat ze in groep 8 denken te kunnen dat ze nu nog niet kunnen. En welk boek willen ze dan gelezen hebben? Stop alle briefjes in een doos en geef deze bijvoorbeeld terug als de kinderen echt in groep 8 zitten.

- In het boek kom je niet te weten hoe het verhaal over Raaf en de beer eindigt. De leerlingen mogen zelf een einde bij dit verhaal bedenken. Ze schrijven of tekenen dit. Krijgt de beer Raaf te pakken of kan hij ontsnappen? En zal Raaf het meisje op wie hij verliefd is weer vinden?

Deze boeken passen bij het thema 'Groot willen zijn' en 'Jezelf zijn'

- *Het wordt vast supervet! Later als ik groot ben...* (2023), dat uitnodigt om samen te praten en na te denken over de toekomst.
- *Te klein* (2023) van Mireille Geus en Evy Van Guyse (groep 3), over een olifantje dat een boek niet mag lezen van zijn moeder omdat die daar nog te klein voor is. Daar is het olifantje het niet mee eens.
- *Punkertje* (2023) van Erik van Os en Elle van Lieshout, over een klein meisje met een sterke eigen wil.

